

RUED LANGGAARD
DIGTE AF GOETHE
for mandskor (TTBB)

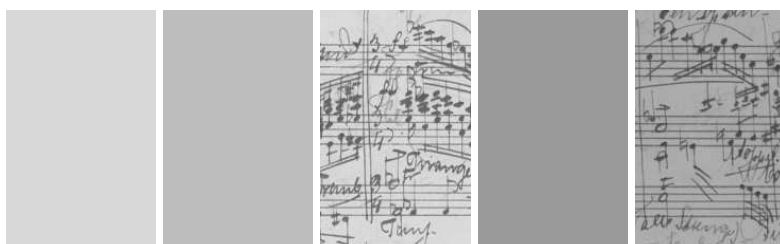
POEMS BY GOETHE
for male chorus (TTBB)

(1913)

BVN 57

Kritisk udgave ved
Critical edition by
Bendt Viinholt Nielsen

Rued Langgaard

RUED LANGGAARD
DIGTE AF GOETHE
for mandskor (TTBB)
POEMS BY GOETHE
for male chorus (TTBB)

(1913)

BVN 57

Kritisk udgave ved
Critical edition by
Bendt Viinholt Nielsen

RUED LANGGAARD UDGAVEN
THE RUED LANGGAARD EDITION

EDITION WILHELM HANSEN

Rued Langgaard: Digte af Goethe (BVN 57)

Kritisk udgave ved Bendt Viinholt Nielsen

© 2016 Rued Langgaard Udgaven

og Edition Wilhelm Hansen AS, København

BVN- numre refererer til Bendt Viinholt Nielsen: *Rued Langgaards Kompositioner. Annoteret værktegnelse. Rued Langgaard's Compositions. An Annotated Catalogue of Works. With an English Introduction.* Odense Universitetsforlag, 1991.

Hovedredaktør for Rued Langgaard Udgaven: Bendt Viinholt Nielsen.

Redaktionsassistent på nærværende udgivelse: Ole Ugilt Jensen.

Engelsk oversættelse: John Irons.

Layout: Hans Mathiasen.

Forlagsredaktion: Rasmus Koppelhus.

Rued Langgaard Udgaven blev etableret i 2000 med støtte fra Carlsbergfondet.

Den her foreliggende udgivelse er støttet af Augustinus Fonden.

Rued Langgaard Udgaven skylder fonden en varm velvil- lige støtte.

Rued Langgaard Udgaven

c/o Edition Wilhelm Hansen AS

Bornholmsgade 1A

1266 København K

Danmark

www.musicsalesclassical.com/ewh

www.langgaard.dk

WH32847

ISMN 979-0-66134-197-0

ISBN 978-87-598-3821-1

Spilletid: ca. 13 minutter.

Rued Langgaard: Poems by Goethe (BVN 57)

Critical edition by Bendt Viinholt Nielsen

© 2016 The Rued Langgaard Edition

and Edition Wilhelm Hansen AS, Copenhagen

BVN-numbers refer to Bendt Viinholt Nielsen: *Rued Langgaards Kompositioner. Annoteret værktegnelse. Rued Langgaard's Compositions. An Annotated Catalogue of Works. With an English Introduction.* Odense Universitetsforlag, 1991.

General editor for the Rued Langgaard Edition: Bendt Viinholt Nielsen.

Editorial assistant for the present publication: Ole Ugilt Jensen.

English translation: John Irons.

Layout: Hans Mathiasen.

Publisher's editor: Rasmus Koppelhus.

The Rued Langgaard Edition was established in 2000 with the support of the Carlsberg Foundation.

The present publication has been subsidised by the Augustinus Foundation.

The Rued Langgaard Edition would like to express its great gratitude to the fund for its willing support.

The Rued Langgaard Edition

c/o Edition Wilhelm Hansen AS

Bornholmsgade 1A

DK-1266 Copenhagen K

Denmark

www.musicsalesclassical.com/ewh

www.langgaard.dk

WH32847

ISMN 979-0-66134-197-0

ISBN 978-87-598-3821-1

Duration: c 13 minutes.

INDHOLD

OM UDGAVEN	3
OM DIGTE AF GOETHE	4
SANGTEKSTER	6
NOTE TIL DIRIGENTEN	8
DIGTE AF GOETHE	
Künstlerlied	9
Neujahrslied	14
Novemberlied	16
Wechsellied zum Tanze	19
KILDER OG KRITISK BERETNING	25

CONTENTS

ABOUT THIS EDITION	3
ABOUT POEMS BY GOETHE	4
SONG TEXTS	6
NOTE TO THE CONDUCTOR	8
POEMS BY GOETHE	
Künstlerlied	9
Neujahrslied	14
Novemberlied	16
Wechsellied zum Tanze	19
SOURCES AND CRITICAL COMMENTARY	25

OM UDGAVEN

Denne kritiske førsteudgave af *Poems by Goethe* er baseret på komponistens egenhændige manuskripter, som foreligger i Det Kongelige Bibliotek i København (Rued Langgaards Samling, RLS 121,1-5).

Udgiverens tilføjelser og ændringer er typografisk markeret i partituret ved hjælp af skarpe parenteser og buer med brudt streg. Orienteringsfortegn i runde parenteser skyldes udgiveren.

Der henvises i øvrigt til *Kilder og kritisk beretning* s. 25 ff. Revisionsberetningen kan også downloades fra www.langgaard.dk/RLU og Edition Wilhelm Hansens hjemmeside www.musicsalesclassical.com/ewh.

ABOUT THIS EDITION

This critical first published edition of *Poems by Goethe* is based on the composer's autograph fair copies preserved in the Royal Library, Copenhagen (Rued Langgaard's Collection, RLS 121,1-5).

The editor's additions and emendations are indicated typographically in the score by square brackets and broken slurs and ties. Cautionary accidentals in round brackets are also editorial.

For further information see *Sources and critical commentary* p. 25 ff. The critical report is also available for download from www.langgaard.dk/RLU and Edition Wilhelm Hansen's website www.musicsalesclassical.com/ewh.

OM DIGTE AF GOETHE

I sommeren 1913 var den 20-årige Rued Langgaard indlogeret sammen med sine forældre i to måneder i ejendommen “Rosengården” i Kyrkhult i Blekinge (Sverige). Her var han beskæftiget med sidste sats af sin symfoni nr. 2 “Vaarbrud”. Desuden skrev han denne sommer nogle sange med klaverledsagelse til tekster af Emil Rittershaus og Goethe samt *6 Digte af Goethe* for mandsstemmer. Af de *6 Digte* kendes i dag kun fire satser, nemlig nr. 1, 2, 3 og 5. Den fjerde sang med titlen *Zigeunerlied* og den sidste med titlen *Fliegentod* er forsvundet. Den samlede titel, *6 Digte af Goethe*, fremgår ikke af de bevarede manuskripter, men af et par samtidige værkfortegnelser. En af disse oplyser tillige sanges rækkefølge, der heller ikke fremgår af manuskripterne. Rækkefølgen bibeholdes i nærværende udgave af de fire foreliggende sange under titlen *Digte af Goethe*.

Kompositionerne blev til mellem 29. juli og 7. august 1913, og både skitser og partiturrenskrifter fra denne periode er bevaret. Den først tilkomne er *Künstlerlied*, komponeret 29. juli, så fulgte *Neujahrlied* den 31. juli, *Wechsellied zum Tanze* den 1. august og endelig *Novemberlied* den 7. august. Blandt skitserne fra opholdet på Rosengården findes intet vidnesbyrd om de to sange, der nu er forsvundet; til gengæld har Langgaard noteret titlen på endnu en Goethe-sang, *Bundeslied mit Begleitung einiger Blassinstrumente*, som dog næppe blev komponeret. Idéen om blæserledsagelse genfinder vi imidlertid i partituret til *Künstlerlied*, hvori Langgaard (måske allerede i 1913) har indføjet skitser til forspil, mellemspil og efterspil samt nogle akkompagnerende passager for seks messingblæsere. Alt tyder på, at han opgav denne tanke igen, og udgaven her præsenterer den oprindelige a cappella-version.

Wechsellied zum Tanze findes, ud over renskriften fra 1913, også i en senere renskrift dateret 27.

ABOUT POEMS BY GOETHE

In summer 1913, the 20-year-old Rued Langgaard stayed with his parents for two months at the property “Rosengården” in Kyrkhult in Blekinge (Sweden). Here he worked on the last movement of his Symphony no. 2 “Awakening of Spring”. That summer he also composed some songs with piano accompaniment to texts by Emil Rittershaus and Goethe as well as *Six Poems by Goethe* for male voices. Of these six poems only four are now known, numbers 1, 2, 3 and 5. The fourth song, with the title *Zigeunerlied*, and the last one, with the title *Fliegentod*, have disappeared. The collected title, *Six Poems by Goethe*, is not used in the preserved manuscripts but in a couple of contemporary lists of works. One of these also mentions the order of the songs, which is not indicated in the manuscripts either. This order is retained in the present edition of the four existing songs, under the title *Poems by Goethe*.

The pieces were composed between 29 July and 7 August 1913, and both draft and score versions from this period have been preserved. The first to be composed is *Künstlerlied*, composed on 29 July, followed by *Neujahrlied* on 31 July, *Wechsellied zum Tanze* on 1 August and finally *Novemberlied* on 7 August. Among the drafts from the stay at Rosengården there is no evidence of the two songs that have now disappeared; on the other hand, Langgaard has noted the title of yet another Goethe song, *Bundeslied mit Begleitung einiger Blassinstrumente*, which, however, in all probability was never composed. The idea of a brass instrument accompaniment, though, we also find in the score of *Künstlerlied*, where Langgaard (perhaps as early as 1913) has inserted drafts of prelude, interlude and postlude as well as some accompanying passages for six brass instruments. Everything seems to indicate that he eventually abandoned this idea, and the edition here presents the original a cappella version.

Apart from the score of 1913, *Wechsellied zum Tanze* also exists in a later fair copy, dated 27

oktober 1915. Dette manuskript har både tysk tekst og en svensk oversættelse, *Växelsång till dans*, ved Carl Snoilsky (1841-1903). I den nye renskrift har Langgaard revideret detaljer vedrørende tempo og dynamik, mens nodesatsen er uændret. Udgaven her følger 1915-manuskriptet, men inddrager ikke den svenske oversættelse.

Ud over Goethe-sangene komponerede Rued Langgaard kun ét værk for mandskor a cappella, nemlig *Paaskedag* (BVN 105). Vi har ikke kendskab til noget samarbejde mellem komponisten og et eller flere af de mange mandskor, som fandtes omkring 1900. Der foreligger heller ikke oplysninger om opførelser af Goethe-sangene i Langgaards samtid, hvilket dog ikke udelukker, at nogle af dem kan have været sunget i private rammer eller i foreningsregi. I 'nyere tid' er *Wechsel lied zum Tanze* blevet offentligt opført af Studenter-Sangforeningen med Tamás Vetö som dirigent i 1987, og denne sats blev også trykt i en førsteudgave i antologien *Sange for mandskor*, udgivet af Studenter-Sangforeningen i 2000. De øvrige sange i *Digte af Goethe* publiceres her for første gang.

Bendt Viinholt Nielsen, januar 2016

October 1915. This manuscript has both German text and a Swedish translation, *Växelsång till dans*, by Carl Snoilsky (1841-1903). In the new fair copy, Langgaard has revised details regarding tempo and dynamics, while the notation remains unaltered. This edition follows the 1915 manuscript, but does not include the Swedish translation.

Apart from the Goethe songs, Rued Langgaard only composed one other work for male choir *a cappella*, namely *Easter Day* (BVN 105). We have no knowledge of any collaboration between the composer and one or more of the many male choirs that existed around 1900. Nor is there any record of performances of the Goethe songs during Langgaard's lifetime, which of course does not exclude the possibility that some of them may have been sung privately or at performances held by associations. In 'more recent times', *Wechsel lied zum Tanze* has been publicly performed by The Student Song Society with Tamás Vetö as conductor in 1987, and this piece was also printed in a first edition of the anthology *Songs for Male Choir*, published by the society in 2000. The other songs of *Poems by Goethe* are being published here for the first time.

Bendt Viinholt Nielsen, January 2016

SANGTEKSTER

Johan Wolfgang von Goethe (1749-1832)

Af *Künstlerlied* benytter Rued Langgaard strofe 1, 3 og 5 af i alt 5 strofer. Teksten til *Neujahrslied* er digtet *Zum neuen Jahr*, og Langgaard benytter strofe 1-4 og 6 af dette digts 6 strofer. Digtene *Novemberlied* og *Wechsellied zum Tanze* er sat i musik i uforkortet form.

Künstlerlied

Zu erfinden, zu beschließen,
Bleibe, Künstler, oft allein;
Deines Wirkens zu genießen,
Eile freudig zum Verein!
Dort im Ganzen schau', erfahre
Deinen eignen Lebenslauf,
Und die Taten mancher Jahre
Gehn dir in dem Nachbar auf.

Wie Natur im Vielgebilde
Einen Gott nur offenbart,
So im weiten Kunstgefilde
Webt ein Sinn der ew'gen Art;
Dieses ist der Sinn der Wahrheit,
Der sich nur mit Schönem schmückt
Und getrost der höchsten Klarheit
Hellsten Tags entgegenblickt.

Tausendfach und schön entfließe
Form aus Formen deiner Hand,
Und im Menschenbild genieße,
Daß ein Gott sich hergewandt.
Welch ein Werkzeug ihr gebraucht,
Stellet euch als Brüder dar;
Und gesangweis flammt und raucht
Opfersäule vom Altar.

Neujahrslied

Zwischen dem Alten,
Zwischen dem Neuen
Hier uns zu freuen,
Schenkt uns das Glück,
Und das Vergangne
Heißt mit Vertrauen

SONG TEXTS

Johan Wolfgang von Goethe (1749-1832)

Rued Langgaard uses stanzas 1, 3 and 5 out of the total of 5 stanzas in *Künstlerlied*. The text for *Neujahrslied* is the poem *Zum neuen Jahr*, and Langgaard uses stanzas 1-4 and 6 of the total of 6 stanzas of that poem. The poems *Novemberlied* and *Wechsellied zum Tanze* have been set to music in an unabbreviated form.

Vorwärts zu schauen,
Schauen zurück.

Stunden der Plage,
Leider, sie scheiden
Treue von Leiden,
Liebe von Lust;
Bessere Tage
Sammeln uns wieder,
Heitere Lieder
Stärken die Brust.

Leiden und Freuden,
Jener verschwunden,
Sind die Verbundenen
Fröhlich gedenk.
O des Geschickes
Seltsamer Windung!
Alte Verbindung,
Neues Geschenk!

Dankt es dem regen,
Wogenden Glücke,
Dankt dem Geschicke
Männiglich Gut!
Freut euch des Wechsels
Heiterer Triebe,
Offener Liebe,
Heimlicher Glut!

So wie im Tanze
Bald sich verschwindet,
Wieder sich findet
Liebendes Paar:
So durch des Lebens
Wirrende Beugung
Führe die Neigung
Uns in das Jahr!

Novemberlied

Dem Schützen, doch dem alten nicht,
Zu dem die Sonne flieht,
Der uns ihr fernes Angesicht
Mit Wolken überzieht,

Dem Knaben sei dies Lied geweiht,
Der zwischen Rosen spielt,
Uns höret und zur rechten Zeit
Nach schönen Herzen zielt.

Durch ihn hat uns des Winters Nacht,
So häßlich sonst und rauh,
Gar manchen werten Freund gebracht
Und manche liebe Frau.

Von nun an soll sein schönes Bild
Am Sternenhimmel stehn,
Und er soll ewig, hold und mild,
Uns auf- und untergehn.

Wechsellied zum Tanze

Die Gleichgültigen

Komm mit, o Schöne, komm mit mir zum Tanze!
Tanzen gehöret zum festlichen Tag.
Bist du mein Schatz nicht, so kannst du es werden,
Wirst du es nimmer, so tanzen wir doch.
Komm mit, o Schöne, komm mit mir zum Tanze!
Tanzen verherrlicht den festlichen Tag.

Die Zärtlichen

Ohne dich, Liebste, was wären die Feste?
Ohne dich, Süße, was wäre der Tanz?
Wärst du mein Schatz nicht, so möcht' ich nicht
tanzen,
Bleibst du es immer, ist Leben ein Fest.
Ohne dich, Liebste, was wären die Feste?
Ohne dich, Süße, was wäre der Tanz?

Die Gleichgültigen

Laß sie nur lieben, [und] laß du uns tanzen!
Schmachtende Liebe vermeidet den Tanz.
Schlingen wir fröhlich den drehenden Reihen,
Schleichen die andern zum dämmernden Wald.
Laß sie nur lieben, und laß du uns tanzen!
Schmachtende Liebe vermeidet den Tanz.

Die Zärtlichen

Laß sie sich drehen, und laß du uns wandeln!
Wandeln der Liebe ist himmlischer Tanz.
Amor, der nahe, der höret sie spotten,
Rächet sich einmal, und rächet sich bald.
Laß sie sich drehen, und laß du uns wandeln!
Wandeln der Liebe ist himmlischer Tanz.

KILDER OG KRITISK BERETNING

KILDER

Künstlerlied

- A. Partitur. Autograf
- B. Skitse

Neujahrslied

- A. Partitur. Autograf
- B. Skitse

Novemberlied

- A. Partitur. Autograf
- B. Skitse

Wechsellied zum Tanze

- A. Partitur 1915. Autograf
- B. Partitur 1913. Autograf
- C. Skitse

Künstlerlied

A. Partitur. Autograf

Det Kongelige Bibliotek. Rued Langgaards Samling, RLS 121,1. Autograf. Renskrift med blæk; rettelser og tilføjelser med blæk, herunder skitseret blæserledsagelse (enkelte steder ses blyant og farvestift).

Titel: *Künstlerlied* / von / *Goethe* / für Männerchor [opr. *Männerstimmen*] [overstreget: *und Blasinstrumente (2 Trombe 3 Trombone e Tuba)*] / *Komponiert* / von / *Rud Langgaard* / (*Rosengaarden August 1913*)

Overskrift (første nodeside): *Künstlerlied* (von Goethe)

Dateret til slut: *Komp 29 Juli 1913*

5 blade, 26 × 35 cm; 10 beskrevne, upaginerede sider.

Papirtype: 12 systemer uden angivelse af fabrikat.

Kommentar.

Den oprindelige renskrift for mandsstemmer (a cappella) er mellem og under systemerne forsynet med skitserede, tilføjede messingblæserindsatser omfattende *Introduction* (7 takter), to ens mellemspill (8 takter) og *Efterspil* (7 takter), noteret på 2 systemer. Messingblæserne akkompagnerer tillige koret visse steder; disse passager er streget ud. Ved begyndelsen findes en overstreget påskrift: *Blæseinstrumenter* (*Ad libitum*). Tilføjelserne er, bedømt ud fra skriften, kommet til kort tid efter tilblivelsen af renskriften, dvs.

SOURCES AND CRITICAL COMMENTARY

SOURCES

Künstlerlied

- A. Score. Autograph
- B. Sketch

Neujahrslied

- A. Score. Autograph
- B. Sketch

Novemberlied

- A. Score. Autograph
- B. Sketch

Wechsellied zum Tanze

- A. Score 1915. Autograph
- B. Score 1913. Autograph
- C. Sketch

Künstlerlied

A. Score. Autograph

The Royal Library. Rued Langgaard's Collection, RLS 121,1. Autograph. Score in ink; alterations and additions in ink, including a brass instrument accompaniment (at certain places pencil and crayon are used).

Title: *Künstlerlied* / von / *Goethe* / für Männerchor [orig. *Männerstimmen*] [struck out: *und Blasinstrumente (2 Trombe 3 Trombone e Tuba)*] / *Komponiert* / von / *Rud Langgaard* / (*Rosengaarden August 1913*)

Heading (first page of music): *Künstlerlied* (von Goethe)

Dated at the end: *Komp 29 July 1913*

5 leaves, 26 × 35 cm; 10 unnumbered pages of writing.

Paper type: 12 staves without manufacturer's name.

Commentary.

The original score for male voices (*a cappella*) has been provided between and under the staves with sketched, added brass instrument insertions, comprising *Introduction* (7 bars), two identical interludes (8 bars) and *Postlude* (7 bars), written on two staves. The brass instruments also accompany the choir at certain points; these passages have been struck out. Initially there is a struck-out superscription: *Brass instruments* (*Ad libitum*). Judging from the score, the additions would seem to have been made shortly after

1913 eller 1914. RL har på titelbladet overstreget informationen om messingblæserne, hvilket implicerer, at det er den oprindelige a cappella-version, der er gældende. Ikke desto genoptog RL så sent som i 1948(?) idéen om at føje et messingblæserakkompagnement til sangen samt til *Wechsellied zum Tanze*; det blev næppe til mere end de foreliggende, præliminære udkast (RLS 116a,2). – Første nodeside er for oven forsynet med en blyantstilføjelse (af RL), som er en besked til en nodekopist: (2 Systemer) kun denne [sats] – måske et vidnesbyrd om, at satsen er blevet renskrevet til brug for et kor?

B. Skitse

Det Kongelige Bibliotek. Rued Langgaards Samling, RLS 11,7f. Autograf. Skitse med blæk; mange rettelser.

Overskrift: Künstlerlied. (Goethe) Männerchor

Dateret: 29/7 13 Rosengården

1 blad, 29,5 × 35 cm; 2 beskrevne, upaginerede sider. Skitsen omfatter 1 side (verso); recto rummer skitse til symfoni nr. 2, sats III, betegnet Slutningen til Lenzklänge og dateret Rosengården. 22 Juni 1913.

Papirtype: 20 systemer uden angivelse af fabrikat.

Neujahrslied

A. Partitur. Autograf

Det Kongelige Bibliotek. Rued Langgaards Samling, RLS 121,2. Autograf. Renskrift med blæk.

Titel: Neujahrslied / von Goethe / für Männerstimmen / Komponiert / von / Rud Langgaard

Overskrift (første nodeside): Neujahrslied von Goethe [tilføjet med CLs håndskrift: (Zum neuen Jahr.) samt Goethe]

Dateret til slut: 31/7 13 Rosengården

2 blade, 26 × 35 cm; 4 beskrevne, upaginerede sider.

Renskriften omfatter titelside (blad 1r) + 2 nodesider (blad 1v + 2r) (titelsiden er udfyldt med skitse til *Kirkeklokke ej til Hovedsteder (Grundtvig)* BVN 69, dateret 16.5.1913 [i.e. 1914] og blad 2v rummer første side af renskrift (pag. 1) til sang med teksten "Erinnr' ich mich doch..." [= *Vergeblich* BVN 60:4] – fortsættelsen af skitsen og s. 2 af sangen findes på *Novemberlied* kilde A, jfr. nedenfor).

Papirtype: 12 systemer uden angivelse af fabrikat.

B. Skitse

Det Kongelige Bibliotek. Rued Langgaards Samling, RLS 11,6a. Autograf. Skitse med blæk.

Overskrift: Zum neuen Jahr (Goethe)

Dateret: 31 Juli 13 Roseng.

1 blad, 29,7 × 19 cm (beskåret); 2 beskrevne, upaginerede sider. Skitsen findes på bladets versoside sammen med skitse til *Wechsellied zum Tanze* [kilde C1]; recto rummer udateret skitsefragment [1912?] til symfoni nr. 2, sats I, betegnet *Slutning Iste Del* [...].

Papirtype: 20 systemer; ingen angivelse af fabrikat.

the fair copy was completed, i.e. 1913 or 1914. On the title page, RL has struck out information about the brass instruments, which implies that it is the original *a cappella* version which is valid. Nevertheless, RL returned as late as 1948(?) to the idea of adding a brass instrument accompaniment to the song as well as to *Wechsellied zum Tanze*; it amounted probably not to more than the extant, preliminary sketches (RLS 116a,2). – The first page of music is provided at the top with a pencil addition (by RL), which is a message to a music copyist: (2 staves) only this [piece] – perhaps evidence that a score of the song was fair copied for use by a choir?

B. Sketch

The Royal Library. Rued Langgaard's Collection, RLS 11,7f. Autograf. Sketch in ink; many alterations.

Heading: Künstlerlied. (Goethe) Männerchor

Dated: 29/7 13 Rosengården

1 leaf, 29.5 × 35 cm; 2 unnumbered pages of writing. The sketch comprises 1 page (verso); recto contains a sketch of Symphony no. 2, movement III, designated Conclusion of Lenzklänge and dated Rosengården, 22 June 1913.

Paper type: 20 staves without manufacturer's name.

Neujahrslied

A. Score. Autograf

The Royal Library. Rued Langgaard's Collection, RLS 121,2. Autograf. Score in ink.

Title: Neujahrslied / von Goethe / für Männerstimmen / Komponiert / von / Rud Langgaard

Heading (first page of music): Neujahrslied von Goethe [additions in Constance Langgaard's handwriting: (Zum neuen Jahr.) and Goethe]

Dated at the end: 31/7 13 Rosengården

2 leaves, 26 × 35 cm; 4 unnumbered pages of writing.

The fair copy comprises title page (leaf 1r) + 2 pages of music (leaf 1v + 2r) (the title page has been filled with a sketch of *Kirkeklokke ej til Hovedsteder (Grundtvig)* BVN 69, dated 16 May 1913 [i.e. 1914] and leaf 2v contains the first page of a fair copy (pag. 1) of the song with the text "Erinnr' ich mich doch..." [= *Vergeblich* BVN 60:4] – the continuation of the sketch and p. 2 of the song are found at *Novemberlied* source A, cf. below).

Paper type: 12 staves without manufacturer's name.

B. Sketch

The Royal Library. Rued Langgaard's Collection, RLS 11,6a. Autograf. Sketch in ink.

Heading: Zum neuen Jahr (Goethe)

Dated: 31 Juli 13 Roseng.

1 leaf, 29.7 × 19 cm (cropped); 2 unnumbered pages of writing. The sketch is found on the verso of the leaf, along with the sketch of *Wechsellied zum Tanze* [source C1]; recto contains an undated sketch fragment [1912?] of Symphony no. 2, movement I, labelled *Conclusion 1st part* [...].

Paper type: 20 staves without manufacturer's name.

Novemberlied

A. Partitur. Autograf

Det Kongelige Bibliotek. Rued Langgaards Samling, RLS 121,3. Autograf. Renskrift med blæk (enkelte rettelser og tilføjelser med blæk og blyant).

Overskrift: *Novemberlied (von Goethe) (für Männerstimmen)*
Dateret til slut: (7 Aug. 1913) (Rosengaard)

2 blade, 26 × 35 cm; 4 beskrevne, upaginerede sider. Renskriften omfatter 3 nodesider (blad 2v rummer slutningen af renskrift (pag. 2) til sangen *Vergeblich* BVN 60:4, dateret 16.8.1913, samt supplerende, udateret bidrag til skitsen til *Kirkeklokke ej til Hovedsteder*, jfr. *Neujahrslied* kilde A ovenfor).

Papirtype: 12 systemer uden angivelse af fabrikat.

Første nodeside er forsynet med en blyantstilføjelse (af RL), som er en besked til en nodekopist: *Texten skrives ikke Rep. udelades, men alt skrives ud (2 Gange) ingen Buer ingen Foredrag[?]^{stegn}* – måske et vidnesbyrd om, at satsen er blevet renskrevet til brug for et kor?

B. Partitur. Påbegyndt renskrift. Autograf

Det Kongelige Bibliotek. Rued Langgaards Samling, RLS 131,11 [blad 2v]. Autograf. Renskrift med blæk.

Overskrift: *Novemberlied von Goethe*

Udateret.

2 blade, 26 × 35 cm; 4 beskrevne, upaginerede sider. Den påbegyndte renskrift, der omfatter t. 1-3 og begyndelsen af t. 4 i en version i C-dur, findes blad 2v; de tre første sider indeholder titelside og renskrift (2 sider) til *Albumsblatt von Goethe* [= *Gleich und Gleich* BVN 60:2], dateret på titelsiden: (12 August Rosengaarden 1913) og til slut: 12 Aug 1913

Papirtype: 12 systemer uden angivelse af fabrikat.

C. Skitse

Det Kongelige Bibliotek. Rued Langgaards Samling, RLS 11,7d. Autograf. Skitse med blæk.

Betegnet: *Novemberlied von Goethe*

Dateret: 2-3 Aug. 1913 Rosengaarden (forfærdelig varmt! *Kvalme*)

1 blad, 34,5 × 25,5 cm; 2 beskrevne, upaginerede sider. Skitsen omfatter 1 side (verso); recto rummer ubetegnet og udateret skitse til passage i symfoni nr. 2, sats III.

Papirtype: 16 systemer uden angivelse af fabrikat.

Wechsellied zum Tanze

A. Partitur 1915. Autograf

Det Kongelige Bibliotek. Rued Langgaards Samling, RLS 121,4. Autograf. Renskrift med blæk.

Titel: *Växelsång till dans* / (*Wechsellied zum Tanze*) / *Göthe – Snoilsky* / for / *Mandsstemmer* / af / *Rud Langgaard* [tilføjet med farvestift: 1913] / *Partitur* / *Komponeret 1 August 1913* / (*Rosengaarden*)

Overskrift (første nodeside): *Växelsång till dans (Wechsellied zum Tanze)* / (*Göthe – Snoilsky*)

Novemberlied

A. Score. Autograf

The Royal Library. Rued Langgaard's Collection, RLS 121,3. Autograph. Score in ink (certain alterations and additions in ink and pencil).

Heading: *Novemberlied (von Goethe) (für Männerstimmen)*
Dated at the end: (7 Aug. 1913) (Rosengaard)

2 leaves, 26 × 35 cm; 4 unnumbered pages of writing.

The fair copy comprises pages 1-3 (p.[4] contains the conclusion of the fair copy (pag. 2) of the song *Vergeblich* BVN 60:4, dated 16 Aug. 1913, as well as supplementary, undated contributions to the sketch of *Kirkeklokke ej til Hovedsteder*, cf. *Neujahrslied* source A above).

Paper type: 12 staves without manufacturer's name.

The first page is provided with a pencil addition (by RL), which is a message to a music copyist: *The text is not to be written* / *Rep. to be omitted, but everything written out (2 songs), no slurs no articulation[?] indications* – perhaps evidence that a fair copy of this piece (and another of the songs) was made for use by a choir?

B. Score. Started score. Autograf

The Royal Library. Rued Langgaard's Collection, RLS 131,11 [leaf 2v]. Autograph. Score in ink.

Heading: *Novemberlied von Goethe*

Undated.

2 leaves, 26 × 35 cm; 4 unnumbered pages of writing. The started score, which comprises bb. 1-3 and the beginning of b. 4 in a version in C Major, is found on leaf 2v; the first three pages contain title page and fair copy (2 pages) of *Albumsblatt von Goethe* [= *Gleich und Gleich* BVN 60:2], dated on the title page: (12 August Rosengaarden 1913) and at the end: 12 Aug 1913

Paper type: 12 staves without manufacturer's name.

C. Sketch

The Royal Library. Rued Langgaard's Collection, RLS 11,7d. Autograph. Sketch in ink.

Designated: *Novemberlied von Goethe*

Dated: 2-3 Aug. 1913 Rosengaarden (Terribly hot! *Nausea*)

1 leaf, 34.5 × 25.5 cm; 2 unnumbered pages of writing. The sketch comprises 1 page (verso); recto contains unnamed and undated sketch of a passage in Symphony no. 2, movement III.

Paper type: 16 staves without manufacturer's name.

Wechsellied zum Tanze

A. Score 1915. Autograf

The Royal Library. Rued Langgaard's Collection, RLS 121,4. Autograph. Score in ink.

Title: *Växelsång till dans* / (*Wechsellied zum Tanze*) / *Göthe – Snoilsky* / for / *male voices* / by / *Rud Langgaard* [added in crayon: 1913] / *Score* / *Composed 1 August 1913* / (*Rosengaarden*)

Heading (first page of music): *Växelsång till dans (Wechsellied zum Tanze)* / (*Göthe – Snoilsky*)

Dateret og signeret til slut: *27 October 1915 R.L.*
4 blade, 35 × 27 cm; 5 beskrevne, upaginerede sider (de sidste tre sider blanke).
Papirtype: *B. & H. Nr. 20 C. / 12.12.* (28 systemer).

Kommentar.

Renskrift fra 1915 med tysk tekst (dog mangelfuld) samt svensk oversættelse ved Carl Snoilsky (1841-1903).

B. Partitur 1913. Autograf

Det Kongelige Bibliotek. Rued Langgaards Samling, RLS 121,5. Autograf. Renskrift med blæk; rettelser og tilføjelser med blæk og blyant.

Overskrift: *Wechsel lied zum Tanze von Goethe*

Signeret og dateret til slut: *Rud Langgaard / (Rosengaarden) / (Komp 1 August 1913)*

4 blade, 26 × 35 cm; 8 beskrevne, upaginerede sider (de 4 blade er indlagt i et omslag med udskrift af CL).

Papirtype: 12 systemer uden angivelse af fabrikat.

En svensk oversættelse betegnet (*Växelsang til dans*) [oversat af:] *Karl Snoilsky* er tilføjet med let hånd med blyant (jfr. kilde A).

C. Skitse

1. Det Kongelige Bibliotek. Rued Langgaards Samling, RLS 11,6a. Autograf. Skitse med blæk; mange rettelser.

Betegnet: "*Wechsel lied zum Tanze*" (*von Goethe*)

Dateret: *1 Aug 1913 Rosengaard (varmt!)*

1 blad, 29,7 × 19 cm (beskåret); 2 beskrevne, upaginerede sider. Skitsen findes på bladets versoside sammen med skitse til *Zum neuen Jahr* [= *Neujahrslied*, kilde B]; recto rummer udateret skitsefragment [1912?] til symfoni nr. 2, sats I, betegnet *Slutning Iste Del* [...].

Papirtype: 20 systemer; ingen angivelse af fabrikat.

Indhold: t. 1-32 samt *Coda* (t. 63-67).

2. Det Kongelige Bibliotek. Rued Langgaards Samling, RLS 11,7c. Autograf. Skitse med blæk.

Ubetegnet og udateret.

1 blad, 23 × 34,5 cm (beskåret); 2 beskrevne, upaginerede sider. Skitsen findes på bladets versoside, som også indeholder bidrag til andre værker; recto indeholder ubetegnet, udateret skitse til symfoni nr. 2, sats III.

Papirtype: 16 (opr. 18?) systemer; ingen angivelse af fabrikat. Indeholder fortsættelsen af C1 med t. 33-46; de to dele udgør muligvis ikke den komplette skitse.

REDAKTIONSGRUNDLAG

Udgaven er baseret på de renskrevne partiturer i autograf, betegnet kilde A, til de respektive sange.

For så vidt angår *Künstlerlied* præsenteres sangens oprindelige a cappella-version, mens den skitserede, tilføjede messingblæserledsagelse ignoreres.

Udgaven af *Wechsel lied zum Tanze* er baseret på det senest udarbejdede partitur fra 1915 (A). Denne kildes svenske tekstoversættelse medtages ikke i udgaven. Den tyske

Dated and signed at the end: *27 October 1915 R.L.*

4 leaves, 35 × 27 cm; 5 unnumbered pages of writing (the last three blank).

Paper type: *B. & H. No. 20 C. / 12.12.* (28 staves).

Commentary.

Score of 1915 with German text (though with omissions) and a Swedish translation by Carl Snoilsky (1841-1903).

B. Score 1913. Autograph

The Royal Library. Rued Langgaard's Collection, RLS 121,5. Autograph. Score in ink; alterations and additions in ink and pencil.

Heading: *Wechsel lied zum Tanze von Goethe*

Signed and dated at the end: *Rud Langgaard / (Rosengaarden) / (Comp 1 August 1913)*

4 leaves, 26 × 35 cm; 8 unnumbered pages of writing (the 4 leaves are placed in a cover with an inscription by Constance Langgaard).

Paper type: 12 staves without manufacturer's name.

A Swedish translation called (*Växelsang til dans*) [translated by:] *Karl Snoilsky* is added with a light hand in pencil (cf. source A).

C. Sketch

1. The Royal Library. Rued Langgaard's Collection, RLS 11,6a. Autograph. Sketch in ink; many alterations.

Designated: "*Wechsel lied zum Tanze*" (*von Goethe*)

Dated: *1 Aug 1913 Rosengaard (hot!)*

1 leaf, 29,7 × 19 cm (cropped); 2 unnumbered pages of writing. The sketch is found on the verso of the leaf, along with the sketch of *Zum neuen Jahr* [= *Neujahrslied*, source B]; recto contains an undated sketch fragment [1912?] of Symphony no. 2, movement III, labelled *Conclusion 1st part* [...].

Paper type: 20 staves; no manufacturer's name.

Contents: bb. 1-32 and *Coda* (bb. 63-67).

2. The Royal Library. Rued Langgaard's Collection, RLS 11,7c. Autograph. Sketch in ink.

Undesignated and undated.

1 leaf, 23 × 34,5 cm (cropped); 2 unnumbered pages of writing. The sketch is found on the verso of the leaf, which also contains contributions to other works; recto includes an undesignated, undated sketch of Symphony no. 2, movement III.

Paper type: 16 (orig. 18?) staves; no manufacturer's name.

Contains the continuation of C1 with bb. 33-46; the two sections are possibly not the complete sketch.

TEXTUAL BASIS OF THE EDITION

The edition is based on the fair-copied scores in autograph, referred to as source A, of the respective songs.

As far as *Künstlerlied* is concerned, the song's original a cappella version is presented, while the sketched addition of a brass instrument accompaniment is ignored.

The edition of *Wechsel lied zum Tanze* is based on the latest completed score from 1915 (A). The Swedish translation of this source is not included in the edition. The German text

tekst er mangelfuldt angivet i kilden, og partituret fra 1913 (B) har derfor været retningsgivende for udgavens tekstfordeling.

RETNINGSLINJER FOR UDGAVEN

Udgiverens tilføjelser og rettelser er typografisk markeret i partituret ved hjælp af skarpe parenteser; tilføjede buer er angivet med brudt streg og bueændringer som en kombination af hel og brudt streg. Små justeringer af uegalt anbragte foredragsbetegnelser og dynamiske angivelser er foretaget uden videre. Orienteringsfortegn i runde parenteser skyldes udgiveren. Redaktionelle kommentarer samt oplysninger om forhold, der ikke er typografisk markeret i udgaven, findes i noteapparatet.

Sangteksterne af Goethe er gengivet i henhold til den autoritative kilde *Sämtliche Werke. Jubiläums-Ausgabe*. Stuttgart & Berlin, 1902-12. Af *Künstlerlied* benytter RL strofe 1, 3 og 5 af i alt 5 strofer. Teksten til *Neujahrslied* er digtet *Zum neuen Jahr*, og RL benytter strofe 1-4 og 6 af digtets 6 strofer. Digtene *Novemberlied* og *Wechsellied zum Tanze* er sat i musik i uforkortet form.

NOTER

Ingen noter til *Künstlerlied*, *Neujahrslied* og *Novemberlied*.

Wechsellied zum Tanze

Varianter i partituret fra 1913 (B) er til orientering registreret i noterne.

takt	stemme	kommentar
1	–	B: <i>Con animato</i> [sic]
2	T1	node 1-2: RL har ordet “mit” på node 1-2 (med bue imellem), og han udelader det følgende ord “mir” i teksten (“komm mit mir zum Tanze”); udgiveren har fundet udeladelsen, som findes i både A og B, ubegrundet og har indført ordet “mir” på node 2 og fjernet buen (i analogi med t. 34)
	T1	B: node 4: marc.
	T2, B	B: node 3: marc.
	B	node 3-4: bue mangler i A; tilføjet i overensst. med B (uden typografisk markering)
4	T, B	B: node 4: marc.
6	T1, B1	B: node 1: intet marc.
10	B	B: node 1: marc.
13	T2	node 1: marc. mangler i A; tilføjet i overensst. med B (uden typografisk markering)
14	T, B	B: node 1: intet marc.
17	–	B: <i>più lento</i>
	T	B: <i>pp</i>
	T	B: node 1-6: stacc. (kun i denne takt)
	B	B: <i>p</i>
19	T	B: node 1: <i>p</i>
	T, B	B: <i>legatissimo</i>
	T, B	bue node 1-6 ændret til 2 buer i analogi med t. 17-18 (uden typografisk markering)

in the source has omissions, and the score of 1913 (B) has therefore been the guideline for the distribution of the text in this edition.

EDITORIAL GUIDELINES

The editor's additions and emendations are indicated typographically in the score by square brackets; added slurs and ties are printed by broken lines, and altered slurs and ties by a combination of unbroken and broken lines. Cautionary accidentals in round brackets are also editorial. Editorial comments and information about things not indicated typographically in the edition are to be found in the notes.

The song texts by Goethe have been reproduced in accordance with the authoritative source *Sämtliche Werke. Jubiläums-Ausgabe*. Stuttgart & Berlin, 1902-12. RL uses stanzas 1, 3 and 5 out of the total of 5 stanzas in *Künstlerlied*. The text for *Neujahrslied* is the poem *Zum neuen Jahr*, and RL uses stanzas 1-4 and 6 of the total of 6 stanzas of that poem. The poems *Novemberlied* and *Wechsellied zum Tanze* have been set to music in an unabbreviated form.

NOTES

No notes for *Künstlerlied*, *Neujahrslied* and *Novemberlied*.

Wechsellied zum Tanze

Variants in the score of 1913 (B) are registered in the notes for information.

bar	voice	commentary
1	–	B: <i>Con animato</i> [sic]
2	T1	notes 1-2: RL has the word “mit” at notes 1-2 (with a slur between), and he omits the following word “mir” in the text (“komm mit mir zum Tanze”); the editor has found the omission, in both A and B, unmotivated and has inserted the word “mir” at note 2 and removed the slur (as in bar 34)
	T1	B: note 4: marc.
	T2, B	B: note 3: marc.
	B	notes 3-4: slur missing in A; added in accordance with B (without typographical indication)
4	T, B	B: note 4: marc.
6	T1, B1	B: note 1: no marc.
10	B	B: note 1: marc.
13	T2	note 1: marc. missing in A; added in accordance with B (without typographical indication)
14	T, B	B: note 1: no marc.
17	–	B: <i>più lento</i>
	T	B: <i>pp</i>
	T	B: note 1-6: stacc. (only in this bar)
	B	B: <i>p</i>
19	T	B: note 1: <i>p</i>
	T, B	B: <i>legatissimo</i>

25-26	B1	B: << (fra t. 25 midt) + >> (t. 26); intet marc. t. 26 node 1	T, B	slur notes 1-6 emended to 2 slurs in accordance with bb. 17-18 (without typographical indication)	
26	T	<i>dim.</i> ændret til >> i overensst. med B			
	B1	node 2: >> tilføjet i overensst. med t. 58 og B (uden typografisk markering)	25-26	B1	B: << (from middle of b. 25) + >> (b. 26); no marc. b. 26 note 1
27	T	B: <i>p dolce</i> (ikke i B-stemmerne)	26	T	<i>dim.</i> emended to >> in accordance with B
	B2	node 1: <i>p</i> mangler i A; tilføjet i overensst. med B (uden typografisk markering)		B1	node 2: >> supplied in accordance with b. 58 and B (without typographical indication)
28	T1	B: node 4-5: >>	27	T	B: <i>p dolce</i> (not in the B parts)
31	-	B: <i>molto ritard.</i>		B2	note 1: <i>p</i> missing in A; supplied in accordance with B (without typographical indication)
	B	<<> mangler i A; tilføjet i overensst. med B (uden typografisk markering)			
33	-	B: (<i>Tempo primo</i>) mangler	28	T1	B: note 4-5: >>
37	T	B: intet <i>f</i>	31	-	B: <i>molto ritard.</i>
38	T, B	B: node 1: intet marc.		B	<<> missing in A; supplied in accordance with B (without typographical indication)
42	B	B: node 1: marc.			
	B2	node 1: dis ¹ ændret til h i overensst. med t. 10 og B (antages at være fejlnotation i A)	33	-	B: (<i>Tempo primo</i>) missing
45	T1	B: node 1: intet marc.	37	T	B: no <i>f</i>
	B1	B har 3 toner: ↓ (h) ↓ (gis) ↓ (fis) (men rettet med blyant til 2 toner som i A)	38	T, B	B: note 1: no marc.
49	-	B: <i>più lento</i>	42	B	B: note 1: marc.
	T	B: <i>pp</i>		B2	note 1: d ¹ emended to b in accordance with b. 10 and B (assumed to be a notational error in A)
	B1	B: <i>p</i> (mangler i B2)	45	T1	B: note 1: no marc.
51	T1	B: node 1: <i>p</i> (mangler i T2)		B1	B has 3 notes: ↓ (b) ↓ (g [#]) ↓ (f [#]) (but altered in pencil to 2 notes as in A)
53	T, B1	B: << (over hele takten)			
54	T	B: >> (første taktslag)	49	-	B: <i>più lento</i>
	T1	B: node 5: <i>p</i> (mangler i T2)		T	B: <i>pp</i>
57	T, B	B: node 1: <i>f</i>		B1	B: <i>p</i> (missing in B2)
58	T, B1	<i>dim.</i> ændret til >> i overensst. med B	51	T1	B: note 1: <i>p</i> (missing in T2)
	B1	node 1: marc. tilføjet i overensst. med t. 26 og B (uden typografisk markering)	53	T, B1	B: << (over the whole bar)
62	T, B	B: taktens anden halvdel: <<>	54	T	B: >> (first beat)
	T2	B: node 6: b (B har des ¹)		T1	B: note 5: <i>p</i> (missing in T2)
63	-	B: <i>più lento</i>	57	T, B	B: note 1: <i>f</i>
			58	T, B1	<i>dim.</i> emended to >> in accordance with B
				B1	note 1: marc. supplied in accordance with b. 26 and B (without typographical indication)
			62	T, B	B: second half of bar: <<>
				T2	B: note 6: b, (B has d, ¹)
			63	-	B: <i>più lento</i>

Bendt Viinholt Nielsen, januar 2016

Bendt Viinholt Nielsen, January 2016